Від ранішньої зорі до глибокої ночі, мов мідний дзвін, вистукувало село частими ударами різьбарського різця. Село було розміщене на високій горі, що піднімалася вище хмар, які пливли внизу, ховаючи село від світу. Але що в цьому світі можна сховати? Зі швидкістю вітру звістка про село різьбарів пронеслася від одного моря до другого. На гору піднявся перший гендляр, тоді другий, третій, сто третій. Назад вони понесли з собою дивовижні вироби, прикрашені різьбленим листям і квітами. Відтоді слава про сільських різьбарів стала швидко рости.

Коли і як у селі з'явилася перша різьбарня, ніхто вже не пам'ятав. Може, то чаклунка подарувала їхнім предкам цей дивовижний хист? Хто знає? Як зима щорічно переходила у весну, так батько синові, а дід онукові передавали таємницю перетворення дерева у дивовижне мереживо.

Завдяки своєму хистові й щоденній виснажливій праці різьбарі мали шматок хліба. Але з кожним днем вони дедалі більше горбилися від надмірного сидіння за роботою. Недаремно гендлярі вимагали, щоб сільські умільці виконували їхні замовлення. Дарма тикали в руки різьбарям гроші. Ті гордо відмовлялися і далі шукали нові грані й візерунки.

А в сонячні осінні дні, коли купці заходили в село, всі двори оздоблювалися найрізноманітнішими різьбарськими виробами.

Тих, хто не вмів працювати над деревиною, усе село зневажало або жаліло. Тож чи дивно, що хлопчак з хатини, яка притулилася під величезною прямовисною скелею, сором'язливо ховав під сорочку праву руку, на якій не було пальців? Що, підростаючи, все рідше ходив у село? Усе частіше ховався від ровесників?

Його хатинка стояла пообіч від інших, тому дуже рідко хто навідувався туди. Проте, коли після довгої хвороби помер хлопчаків

батько, до них завітав сільський староста, щоб запитати: з чого вони тепер збираються жити? Мати сумно зітхнула й відповіла, що вона трохи навчилася від чоловіка різьбарської справи й вони з сином не будуть у селі зайвими. Син поки що приноситиме з довколишніх лісів деревину, а потім і сам навчиться різьбити.

— Без пальців? — староста глумливо розреготався.— Ліпше пошли його в місто, щоб жебракував — тоді бодай матиме шматок хліба! — Виходячи, староста, щоб не вдаритися об одвірок, схилив голову, а мати зажурилась: "Може, він-таки має рацію? Може, справді треба послати сина в місто, щоб там жебракував?"

Наче здогадавшись, про що вона думає, хлопчак зблід і вибіг з хати. Три дні надаремно його шукали, а на четвертий він сам, увесь у синцях і гулях, прийшов до матері і сказав:

— Настане час, коли я буду різьбити найкраще в селі!

Мати на ті слова тільки сумно похитала головою.

— Побачите! — вів далі хлопчак.— Інші приходитимуть, аби повчитися в мене! — Він вибіг з хати і почав видиратися на стрімчак. Мати з жахом дивилася на нього. "А що, як зірветься?" Але хлопчак завиграшки дістався на самий вершечок стрімчака, куди досі ще ніхто не забирався, і приніс звідти твердий шматок деревини. Різьбарський різець відскакував од нього, як від заліза.

— Попрацюй з липою, вона набагато м'якша! — радила мати.

— Липа — то для білоручок! — відказав син і, стискаючи різець у лівій руці, а куксою правої притримуючи деревину, став різьбити. Не минуло й кількох хвилин, як уся його правиця покрилася саднами, проте він не полишив розпочату справу і навіть не дозволив матері перебинтувати зранену руку.

— Різьбар мусить звикнутися із саднами! — пояснив коротко.

— Який різьбар? — Мати стиха схлипнула.— Який же ти різьбар без правої руки?

— Маю ліву! — Хлопчак зціпив зуби й працював далі, поки на видноколі не з'явився місяць. А перед світанком матері вчулося, що син начебто з кимось розмовляє.

— Не дасися? — питав він у того, кого вона не бачила.— То й не треба! Ще побачимо, чиє буде зверху!

Зачаївшись, мати ще довго чула, як син перемовлявся зі шматком деревини: то погрожував йому, то хвалив, а то й запобігав перед ним.

— Що ж ти з деревом говориш, мовби воно має душу? — Мати стурбовано підійшла до сина.

— А таки має! — переконливо прошепотів хлопчина. Подеколи, працюючи при місячному світлі, він не раз чув, як невидимі створіння жваво перемовлялися між собою. А одного разу його здивував чийсь тихесенький голосок:

— Звільни мене, хлопчику!

Той голосок водночас і кликав, і просив. Малий різьбар глянув праворуч, тоді ліворуч: ніде нікого. Чи то не птаха якась просила його про допомогу? А може, зірка?

— Хто ти такий? І від чого тебе звільнити? — Хлопчина пильно роззирнувся довкола: перед ним були залиті місячним сяйвом, неначе срібною водою, левади, а над ним, мов срібний човен, пливла вершина гори. Хлопчак підняв обличчя до неба, і від неймовірного сяйва і прозорої тиші, що скапувала із зірок, у нього запаморочилася голова.

"Певне, все це я бачу вві єні",— подумав він, але ж знову почув той самий голос:

— Звільни мене, хлопче, але дивись не порань!

Малий різьбар заозирався навсібіч: ніде нікого. А чи не з пеньочка, який тримає він між колін, чується той дивний голосочок? А кому ж тоді він належить? Здивований хлопчак ніяк не наважувався торкнутися пеньочка різцем. Якщо там усередині насправді хтось є, то його можна необережно зранити, а то й убити. Мов чекаючи відповіді на свої сумніви, хлопець задивився у височінь: світлі тіні дерев переплелися і утворили над його головою шатро. Десь у ньому крикнула сова, і відразу за цим почувся знайомий голосок:

— Звільни ж мене, чого зволікаєш?

Хлопчина, тремтячи всім тілом, став квапливо працювати різцем. Різець уміло відколював тріску за тріскою, неначе знаходився в руках найспритнішого різьбаря. Поволі з пеньочка висовувалося якесь дивне створіннячко. Було заледве більшим від галузки, а на його голові замість традиційного капелюшка красувалася жолудева шапочка. Очі ж випромінювали дивовижне сяйво.

— Уклінно дякую! Ніколи тебе не забуду! — Маленький гість недбалим порухом руки струсив з себе трісочки, а хлопчак від здивування не переставав терти очі. Малюк ледь вирізнявся на тлі папороті й був такий дрібнесенький, що міг під нею сховатися.

— Я справді ніколи тебе не забуду! — повторив малюк.— Але й ти запам'ятай: коли візьмеш після нашої зустрічі перший шматок деревини, зроби з нього таріль і залиш його от на цьому місці, де я стою, аби переночував він при місяці вповні. А вже потім приходь по нього! — Малюк розсміявся, але так тихесенько, що хлопчаку здалося: то вітерець прошелестів між травами або ж десь далеко зажебонів потічок.

— Після цього ти більше ніколи не будеш голодним! — Малюк, мов краплинка роси, ковзнув по папороті й зник.

Надаремно хлопчак зазирав усюди. Лише подеколи то там, то тут озивався схожий на тремтіння місячного сяйва на воді малюків сміх і щезав. Трохи заспокоївшись, хлопець став неквапливо спускатися з гори. "Малюк щось наказував... А що?" Лише на порозі дому він пригадав слова дивного створіннячка.

Весь наступний день хлопець уперто працював, і його різець жодного разу не схибив. Мати власним очам не вірила. Чи це можливо? Такої форми й таких вигадливих узорів навіть її чоловік не знав, хоча був визнаним майстром різьбарства. Ніжні листки по краю тарелі — були схожі на папороть, на мереживо, на тремтіння місячного сяйва, а всередині вигравало щось схоже на усмішку. На чию? Ясна річ, мати не могла цього знати.

Надвечір таріль був готовий. Мати хотіла похвалитися сусідам, але поки вона пов'язала хустку, син з тарелем зник.

Ніхто не знає, скільки часу він ішов. На гірській стежці лише місяць був йому товаришем. Схожий на срібне джерело, він, як і хлопчак, поволі, крок за кроком, піднімався на вершину гори, де на них чекав крихітний чоловічок з жолудевою шапочкою на голові.

— Що ж, прийшов ти вчасно! — Малюк задоволено кивнув голівкою. — І таріль гарний. Залишай його і йди спокійнісінько додому!

Дуже довго тягнувся для хлопчака наступний день. Здавалося, що йому ніколи не буде кінця. Все ж, нарешті, на небі з'явився місяць. За якусь часинку хлопчина вже вимчав на вершину гори, проте там — нікого. Тільки папороть виблискувала під місячним промінням. "Певне, карлик мене обдурив та ще й таріль прихопив з собою!" — розпачливо подумав хлопчина, проте тієї ж миті почув знайомий голос:

— Ранувато ти, хлопче, засумнівався в мені, але я за це зла на тебе не тримаю. Тож вирішуй сам: бажаєш, аби таріль став золотим і на ньому, коли захочеш, з'являлися найсмачніші наїдки, чи волів би стати найсильнішим у всім білім світі?

Хлопчина якийсь час роздумував, а тоді сказав:

— Хочу стати різьбарем, якого досі в нашому селі не було!

— І станеш! — Малюк усміхнувся.— Уважно стеж за лініями й візерунками на деревині, бо в кожному шматку є хтось схожий на мене і звільнити його з в'язниці може лише той, хто любить дерево над усе на світі...

Нараз і малий гість, і таріль зникли. Слідом за ними місяць сховався за хмари, і в горах стало темно й прохолодно. Хлопчак, спотикаючись, пішов додому.

— Де ж твій диво-таріль? — зустріла його мати на порозі.

— Не знаю! — Син здвигнув плечима, але, відчинивши двері в світлицю, занімів от подиву: на складеному з двох товстих дошок столі виблискував його таріль, ... золотий. Мати щасливо сплеснула руками, а син простягнув їй таріль і сказав:

— Віднині, мамо, забудьте, що таке голод! Що. б ви зараз хотіли з'їсти?

Тієї ж миті з тарелі густо запахло печенею, і син схилився перед матір'ю у доземному поклоні.

— Благословіть мене, мамо, бо мушу йти! — прошепотів він ледь чутно.— Багато є на світі дерев, а в їхніх стовбурах знемагають ув'язнені

маленькі створіннячка, птахи й квіти! — Хлопчак іще раз поклонився матері, взяв свій різьбарський різець і швидко вийшов з хати.

Відтоді ніхто його не бачив, але в хатину під височезною прямовисною скелею частенько доходили чутки про різьбара-чудодійника, який шматки деревини перетворює на птахів і квіти. Дивує лише те, що дехто твердить, ніби той незвичайний різьбар простий селянський хлопчик, а інші натомість кажуть, що він — карлик. Отож нелегко зрозуміти, про кого насправді йдеться.

Все ж одне відомо напевне: трапилося це в ті часи, коли гори ще мали крила й літали, а малий різьбар іще й досі мандрує світом.